

Izazovi u suradnji odgajatelja i roditelja

Prelec, Mia

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:314900>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-30**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGAJATELJSKI STUDIJ

Mia Prelec

IZAZOVI U SURADNJI ODGAJATELJA I RODITELJA

Završni rad

Petrinja, 2023.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGAJATELJSKI STUDIJ

Mia Prelec

IZAZOVI U SURADNJI ODGAJATELJA I RODITELJA

Završni rad

Mentor rada: prof. dr. sc. Adrijana Višnjić Jevtić

Sumentor rada: mr. Sanja Basta

Petrinja, 2023.

Zahvala

Zahvaljujem se mojoj mentorici doc. dr. sc. Adrijani Višnjić Jevtić te sumentorici mr. Sanji Basti na pomoći u pisanju ovog rada.

Zahvaljujem se mojoj obitelji, dečku i prijateljima koji su me bodrili kroz cijeli moj studij.

Sažetak

Dječji vrtić ima ključnu ulogu u cjelovitom razvoju djeteta poticanjem kognitivnog, emocionalnog, socijalnog i fizičkog rasta. Osim ovih temeljnih aspekata, također njeguje kreativnost, vještine rješavanja problema, emocionalnu svijest i društvene sposobnosti, postavljajući temelj za cjeloživotno učenje i osobni rast.

S obzirom na integralnu ulogu roditelja i odgajatelja u odgojno-obrazovnom putu djeteta, postaje evidentno da je njihova suradnja bitan i nezamjenjiv element u tom procesu. Ova suradnja predstavlja partnerstvo koje obuhvaća i obiteljsku zajednicu i vrtić, ujedinjene zajedničkim ciljem (dobrobit djeteta).

Postizanje uspješne suradnje ovisi o nekoliko temeljnih načela: uzajamno poštovanje, jednakost, aktivno slušanje, uzajamni dijalog i kolektivno ulaganje u djetetov rast. Takva suradnja uspijeva kada su i roditelji i odgajatelji spremni na kompromis, nudeći čvrst okvir za djetetov odgojno-obrazovni napredak.

Međutim, pokušaj njegovanja djelotvornog partnerstva između odgajatelja i roditelja nije bez izazova. Ovi izazovi obuhvaćaju prepreke u komunikaciji, različita očekivanja, vremenska ograničenja, varijacije u kulturološkoj pozadini i sl.

Osim toga, početak globalne pandemije naglasio je potrebu da odgajatelji neprestano proširuju i poboljšavaju svoje vještine kako bi održali kvalitetu suradnje s roditeljima, čak i usred nepredviđenih prepreka koje su pred njima.

Suradnja odgajatelja i roditelja ima neizmjereno značenje u oblikovanju ranog odgoja djeteta. Ne samo da postavlja temelje za dobro zaokružen razvoj, već također pomaže u upravljanju izazovima koje predstavljaju različita pozadina i okolnosti koje se mijenjaju. Rješavanjem ovih izazova i prihvaćanjem evoluirajućeg okruženja obrazovanja, nastavnici i roditelji mogu stvoriti snažan savez koji u konačnici koristi djetetovom rastu i budućem uspjehu.

Ključne riječi: dijete, izazovi, odgajatelj, roditelj, suradnja

Summary

Kindergarten plays a key role in the overall development of a child by encouraging cognitive, emotional, social and physical growth. In addition to these fundamental aspects, it also fosters creativity, problem-solving skills, emotional awareness and social skills, laying the foundation for lifelong learning and personal growth.

Considering the integral role of parents and educators in the educational path of a child, it becomes evident that their cooperation is an essential and irreplaceable element in this process. This collaboration represents a partnership that includes both the family community and the kindergarten, united by a common goal (the well-being of the child).

Achieving successful cooperation depends on several fundamental principles: mutual respect, equality, active listening, mutual dialogue and collective investment in the child's growth. Such cooperation succeeds when both parents and educators are ready to compromise, offering a solid framework for the child's educational progress.

However, trying to foster an effective partnership between educators and parents is not without its challenges. These challenges include communication barriers, different expectations, time constraints, variations in cultural background, etc.

In addition, the onset of the global pandemic has highlighted the need for educators to continually expand and improve their skills in order to maintain the quality of collaboration with parents, even in the midst of unforeseen obstacles that lie ahead.

Cooperation between educators and parents is of immense importance in shaping a child's early education. It not only lays the foundation for well-rounded development, but also helps manage the challenges posed by diverse backgrounds and changing circumstances. By addressing these challenges and embracing the evolving environment of education, teachers and parents can create a powerful alliance that ultimately benefits a child's growth and future success.

Keywords : child, challenges, educator, parent, cooperation

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Uloga odgajatelja	2
3. Suradnički odnos.....	3
3.1 Definiranje suradničkog odnosa.....	3
3.2 Tradicionalni oblici suradničkog odnosa	3
3.2.1 Individualni razgovori.....	3
3.2.2 Roditeljski sastanak	4
3.2.3 Kreativne radionice	5
3.2.4 Otvoreni tjedan.....	5
3.2.5 Druženje djece i odraslih	5
3.2.6 Kutíć za roditelje.....	6
3.2.7 Informiranje i motiviranje putem letaka	6
3.3 Suvremeni oblici suradničkog odnosa.....	7
3.3.1 Web stranice dječjih vrtića.....	7
3.3.2 Aplikacije za pametne telefone i društvene mreže	7
3.3.3 Uključivanje roditelja u tvorbu kurikuluma.....	8
3.3.4 Video i foto dokumentacija.....	8
3.4 Pasivna i aktivna uključenost roditelja.....	8
4. Partnerstvo	10
5. Izazovi u suradnji.....	13
5.1 Izazovi za vrijeme pandemije COVID-19 u Hrvatskoj.....	16
5.2 Stavovi odgajatelja koji obeshrabruju suradnju i potporu.....	18
6. Ključ uspješne suradnje	20
6.1 Dijete u fokusu	20
6.2 Konstruktivnost	20
6.3 Jasnoća i konkretnost	21

6.4	Kontinuitet.....	21
6.5	Obostrano poželjne vještine	21
6.6	Ključni faktor za uspostavu zdravih odnosa	22
7.	Zaključak.....	24
	LITERATURA	25

1. Uvod

Dječji vrtić ima ključnu ulogu u djetetovu razvoju poticanjem bitnih vještina i oblikovanjem njihova socio-emocionalnog rasta. Ovaj temeljni stupanj obrazovanja nudi raznolik raspon iskustava koja pridonose djetetovom kognitivnom, emocionalnom i društvenom razvoju. U kognitivnom smislu, dječji vrtić upoznaje djecu s osnovnim akademskim konceptima, kao što su brojevi, slova i oblici. Ovi rani susreti postavljaju temelje za buduće učenje pobuđujući znatiželju i njegujući pozitivan stav prema obrazovanju. Štoviše, vrtićke aktivnosti poput pripovijedanja, umjetnosti i rukotvorina te praktičnih projekata potiču kreativnost i vještine rješavanja problema, omogućujući djeci kritičko i neovisno razmišljanje. Emocionalno, vrtić pruža sigurno okruženje za djecu da istražuju svoje osjećaje, razvijaju samosvijest i uče kako upravljati svojim emocijama. Interakcija s vršnjacima i odgajateljima pomaže im u izgradnji empatije, razumijevanja i učinkovitih komunikacijskih vještina. Kroz suradničke aktivnosti i grupnu igru djeca uče važnost timskog rada i suradnje, što su vitalne životne vještine. Društveno gledano, vrtić služi kao platforma za djecu da započnu odnose izvan kruga svoje obitelji. Interakcija s raznolikom grupom vršnjaka potiče inkluzivnost i uči ih toleranciji, jer uče cijeniti različita podrijetla i perspektive. Kroz zajedničke aktivnosti, sukobe i rješavanja, djeca stječu vještine pregovaranja, prilagodljivost i sposobnost snalaženja u društvenoj dinamici. U vrtiću se njeguje i tjelesni razvoj jer se djeca bave raznim tjelesnim aktivnostima i igrama koje jačaju njihovu motoriku, koordinaciju i cjelokupno zdravlje. Sudjelovanje u strukturiranoj igri i vježbama na otvorenom pridonosi njihovoj tjelesnoj kondiciji, regulaciji energije i razvoju zdravih navika. Ukratko, vrtić je ključna faza u djetetovu razvoju, potičući kognitivni, emocionalni, društveni i fizički rast. Njegov naglasak na akademskom i socio-emocionalnom učenju stvara dobro zaokruženu osnovu za buduće obrazovanje i životna iskustva. Promicanjem znatiželje, empatije, kreativnosti i bitnih životnih vještina, vrtić postavlja pozornicu za djetetovo cjeloživotno putovanje učenja i osobnog razvoja.

2. Uloga odgajatelja

Odgajatelji imaju jedinstvenu i važnu ulogu u oblikovanju ranih obrazovnih iskustava djece. Ovi kompetentni stručnjaci stvaraju poticajno i privlačno okruženje u kojem djeca kreću na svoje prvo službeno putovanje učenja. Odgajatelji zauzimaju ključnu ulogu u poticanju cjelovitog razvoja, postavljajući temelje za budući akademski uspjeh i osobni rast.

Primarni cilj odgajatelja je upoznati djecu s konceptom učenja kroz igru. Osmišljavaju aktivnosti koje nisu samo zabavne i privlačne, već su i pažljivo strukturirane za promicanje kognitivnog, društvenog, emocionalnog i fizičkog razvoja. Kroz interaktivne igre, umjetničke projekte i pripovijedanje, odgajatelji pružaju obrazovnu osnovu koja pomaže djeci u razvijanju bitnih vještina. Odgajatelji su vješti u promatranju i razumijevanju individualnih potreba svakog djeteta. Oni prepoznaju da djeca dolaze u ustanovu s različitim pozadinama, osobnostima i stilovima učenja. Odgajatelj kroji svoj pristup podučavanju kako bi udovoljio tim razlikama, osiguravajući da svako dijete ima priliku napredovati i učiti vlastitim tempom. Jedan od izvanrednih aspekata odgajatelja je njihova sposobnost stvaranja sigurnog i poticajnog prostora u kojem djeca mogu istraživati, izražavati se i razvijati društvene vještine. Odgajatelji također promiču pozitivna ponašanja, podučavaju rješavanju sukoba i potiču suradnju, pomažući djeci da nauče kako učinkovito komunicirati sa svojim vršnjacima. Prvi susreti s empatijom i komunikacijom postavljaju snažne temelje za izgradnju zdravih odnosa u budućnosti. Nadalje, odgajatelji često blisko surađuju s roditeljima i skrbnicima. Redovita komunikacija obavještava obitelji o napretku njihova djeteta i pruža uvid u područja koja mogu zahtijevati dodatnu pozornost. Ovo partnerstvo između odgajatelja i obitelji osigurava holistički pristup djetetovom rastu, omogućavajući dosljednu podršku u ustanovi i kod kuće.

3. Suradnički odnos

3.1 Definiranje suradničkog odnosa

Suradnju je najjednostavnije definirati kao skup aktivnosti koje izvršavaju roditelji i odgajatelj u svrhu dobrobiti djeteta uz kontinuiranu izmjenu informacija o aktivnostima u skupini, odnosno u suradničkom odnosu radi se o površnom obavljanju i izvršavanju tog zadatka koji praktično u konačnici ne donosi kvalitetne promjene u vidu dobrobiti djeteta.

Iz perspektive dobrobiti djeteta u suradničkom odnosu obitelji i odgojno-obrazovne ustanove, zahtjevi djeteta kao pojedinca su u sjeni zahtjeva spomenute ustanove, navedenim pristupom „zapostavljaju se“ individualni zahtjevi djeteta u svrhu ostvarivanja ciljeva društva, obitelji i sl. Kako u suradničkom odnosu dolazi do toga da je odgojno-obrazovna ustanova ta koja zauzima viši položaj, javlja se neravnopravnost između dvaju suradničkih strana u odnosu (Ljubetić 2014).

3.2 Tradicionalni oblici suradničkog odnosa

U tradicionalne oblike suradnje ubrajaju se svi oblici suradnje u kojima je uloga roditelja pasivna. Ljubetić (2012) te Milanović i suradnice (2014) u tradicionalne oblike suradnje obitelji i odgojno-obrazovne ustanove navode da su to: individualni razgovori, roditeljski sastanci, kreativne radionice, otvoreni tjedan, druženje djece i odraslih, kutić za roditelje te informiranje i motiviranje putem letaka.

3.2.1 Individualni razgovori

Individualni razgovor je sastanak na koji dolaze roditelj/i razgovarati o djetetu s odgajateljem/ima ili stručnim timom (pedagogom, psihologom, defektologom, zdravstvenim voditeljem i sl.) s obzirom na temu razgovora (Gluščić i Pustaj, 2008). Mogu ga inicirati i roditelj i odgajatelj. Valja istaknuti važnost prostorije u kojoj se sami razgovor odvija, kako bi se postigla što opuštenija i ugodnija atmosfera. Individualni razgovor ne inicira se isključivo kada postoji neki problem već se može sazvati iz različitih razloga npr. kada se kod djeteta primijeti likovna nadarenost. Individualnim razgovorom obuhvaća se dijalog između roditelja i odgajatelja o svakom djetetu ponaosob te pruža roditeljima predodžbu o njihovom djetetu van obiteljskog doma. Uz pomoć individualnog razgovora roditelj može postati aktivni sudionik djetetova života te pratiti njegove mogućnosti, sposobnosti odnosno informirati se o njegovom napretku i uspjehu.

3.2.2 *Roditeljski sastanak*

Roditeljski sastanak uobičajeni način okupljanja i rada stručnjaka sa grupom roditelja djece koja pohađaju neki od institucionalnih programa. Roditeljski sastanci mogu se održavati u svrhu različitih ciljeva, te ovisno o ciljevima imati odgovarajuće metode rada (Milanović 1997). Milanović (1997) navodi sljedeću podjelu roditeljskih sastanaka:

- Roditeljski sastanci predavačkog tipa
- Roditeljski sastanci oglednoga tipa
- Roditeljski sastanci organizirani radi druženja djece i odraslih
- Roditeljski sastanci komunikacijskog tipa

Roditeljski sastanci predavačkog tipa imaju za cilj obznaniti roditeljima posebnosti predškolskog odgoja ili neka bitna obilježja razvoja djeteta predškolske dobi. Predavači mogu biti djelatnici vrtića odnosno stručnjaci za pojedino područje rada (psiholozi, pedagozi...) te se na te sastanke pozivaju stručnjaci izvana. Odaziv roditelja na takav tip sastanka je prema osjećaju odgovornosti zbog toga što su ti sastanci na neki način uvijek obavezni.

Roditeljski sastanci oglednoga tipa je odgajateljima mnogo lakši za pripremu i samo održavanje, a razlog tomu je što odgajatelj ima za cilj prezentirati metode i sadržaje svoga rada roditeljima te im omogućiti uvid u djetetove reakcije na takav rad. Odgajatelj se na takvim sastancima osjeća kompetentno zbog toga što govori o onome što najbolje zna, što mu je i temeljni zadatak. Roditeljima se pruža bolji uvid u svakidašnju komunikaciju između svojeg djeteta i odgajateljice te im se predočava kako se njihovo dijete ponaša i što se sve može događati u dječjem vrtiću. Samim time i roditeljska motivacija je veća.

Roditeljski sastanci organizirani radi druženja djece i odraslih su vrlo popularni i dio su vrtićke tradicije. Pritom se i na ovim sastancima odgajatelji osjećaju mnogo kompetentnije, premda govore o onome što najbolje znaju odnosno o svome radu s djecom. Takvi roditeljski sastanci nerijetko se pretvaraju u male svečanosti, a u svezi su s nekim posebnim zbivanjima (npr. odlazak iz vrtića). Druženja se odvijaju u ozračju koje je otvoreno za međusobno komuniciranje i koje stvara ugodan osjećaj.

Roditeljski sastanci komunikacijskog tipa organiziraju se s ciljem da se roditelju djeteta omogući razmjena misli, stavova, i iskustva s drugim roditeljima, te da ih se potakne na promišljanje o temama važnim za njihovo dijete i za roditeljstvo čime se doprinosi jačanju osjećaja roditeljske kompetentnosti.

3.2.3 *Kreativne radionice*

Kreativne radionice su oblik sastanka na kojemu roditelji i djeca iz skupine izrađuju neke konstruktivne predmete ili igračke za svoje dijete. (Gluščić, Pustaj 2008.). Prema Ljubetić (2011) postoje četiri cilja radionica:

- 1) Omogućiti kvalitetno druženje roditelja i njihove djece u vrtičkom okruženju u zajedničkoj stvaralačkoj aktivnosti
- 2) Omogućiti roditeljima učenje (jedni od drugih i od odgajatelja) kako komunicirati s djecom
- 3) Dati roditeljima ideje za provođenje kvalitetnog vremena s djecom
- 4) Izraditi uratke koji će krasiti prostor u kojem će djeca boraviti idućih dana ili će se njima igrati, ako je cilj aktivnosti bio izradba didaktičkog materijala

3.2.4 *Otvoreni tjedan*

Otvoreni tjedan je posjet i druženje roditelja u skupini koji mora unaprijed biti dogovoren i planiran. U skupinu se uključuje jedan roditelj i izvodi aktivnost u kojoj je jako dobar. Ovakva druženja djeca vole zbog toga što na jedan dan dobivaju „novu tetu“ koja će im pokazati nešto novo. Posebice je dobro ako u skupinu dolazi roditelj čije je dijete sramežljivo, na taj način sramežljiva djeca se opuste te stječu samopouzdanje (Gluščić, Pustaj 2008).

3.2.5 *Druženje djece i odraslih*

U duženje djece i odraslih autorice Gluščić i Pustaj (2008) ubrajaju:

- Kreativne radionice roditelja, djeteta i odgajatelja
- Kreativne radionice roditelja za djecu
- Boravak roditelja u skupini
- Posjet roditeljskom domu
- Posjet radnom mjestu roditelja
- Zajednički izleti djece, roditelja i odgajatelja
- Mala priredba: djeca roditeljima – roditelji djeci

Radionice se opisuju kao druženja na kojima roditelji u suradnji s vlastitim djetetom i drugim roditeljima iz odgojno-obrazovne skupine i njihovom djecom izrađuje neke konstruktivne predmete ili igračke za svoje dijete. Kod odgajatelja koji osmišljava, priprema i planira takvu radionicu značajna je njegova kompetencija. Nadalje, od iznimne je važnosti da radionica ima smisla odnosno cilj koji će privući roditelje da se priključe (npr. radionica humanitarnog karaktera ili radionica povodom izrade blagdanskih poklona). Na takvim se radionicama produbljuju odnosi, djeci se pokazuje kako se od nekog običnog materijala može napraviti nešto korisno i zanimljivo. Na takvim je okupljanima značajna uloga odgajatelja koji vodi samu radionicu, održava pozitivnu atmosferu te se više pažnje posvećuje djeci kojoj roditelji nisu bili u mogućnosti sudjelovati.

3.2.6 Kutić za roditelje

Kutić za roditelje namijenjen je obavještavanju roditelja o bitnim događanjima u skupini, a isto tako odgajateljima omogućuje uvid u prijedloge i mišljenja roditelja u svrhu unapređivanja kvalitete odgojno obrazovnog procesa (Glušćić i Pustaj, 2008).

Prema Pleša i Šarić (1997) svrha kutića za roditelje je:

- Za izvješćivanje o dostignućima i osobitostima djece u skupini (djetetov rast i razvoj)
- Za izvješćivanje o životu i radu skupine ili vrtića

3.2.7 Informiranje i motiviranje putem letaka

Letak informira roditelje o pojedinim temama, te ih motivira na razmišljanje a nedugo zatim i na djelovanje. Ima za cilj kratko i lako informiranje o pojedinim temama ili o mogućnostima stjecanja novih informacija. Letak se uglavnom postavlja u prostoru vrtića u kojemu je dostupan svim roditeljima. Također, njegova svrha može biti priprema za roditeljski sastanak koji sadrži popis tema za promišljanje te na kraju roditeljskog sastanka može koristiti kao podsjetnik ili dopuna o temi o kojoj se razgovaralo. Istodobno, njime se mogu ponuditi prijedlozi za bolju i jednostavniju komunikaciju roditelja sa stručnjacima. Pomoću letaka roditelje se može ohrabriti kako se na prikladan način baviti djetetovim potrebama i problemima (Milanović i suradnice 2014).

3.3 Suvremeni oblici suradničkog odnosa

Suvremeni oblici suradnje roditeljima omogućuju da u bilo koje doba dana mogu pratiti novosti i obavijesti od strane vrtića i odgajatelja. Pod suvremene oblike suradnje ubrajaju se: Web stranice dječjih vrtića, aplikacije za pametne telefone, društvene mreže, uključivanje roditelja u tvorbu kurikuluma te video i foto dokumentacija u suradnji s roditeljima (Maleš, 2012, Vladušić i Višnjic Jevtić, 2014, Vlahov i Velan, 2015).

3.3.1 Web stranice dječjih vrtića

U današnje vrijeme kada se većina ljudi informira putem interneta, poželjno je omogućiti roditeljima lakši i brži način informiranja o radu same ustanove kao i o događanjima u istoj, to je moguće ostvariti izradom Web stranice vrtića. Putem Web stranica vrtića roditelji mogu pristupiti korisnim sadržajima uglavnom informativnog karaktera kao što su npr. informacije o upisima, obavijesti o izvannastavnim aktivnostima i radionicama, edukativnim savjetima, razmjenu mišljenja između članova, također im se pruža mogućnost da na lakši način postanu dio zajednice kojom se jača obitelj, institucija i partnerstvo u zajednici. Informacije na Web stranicama vrtića uglavnom se razlikuju od ustanove do ustanove, no najčešće su to informacije poput broja radnika, informacija o radu samog vrtića, radno vrijeme vrtića, tjedni jelovnik, kontakt telefon te e-mail adresa (Vladušić i Višnjic Jevtić, 2014).

3.3.2 Aplikacije za pametne telefone i društvene mreže

Rastom popularnosti pametnih telefona došlo je do sve većeg korištenja mobilnih aplikacija, kao i samih društvenih mreža (npr. WhatsApp, Viber, Facebook i sl.). Ove aplikacije omogućuju trenutnu razmjenu informacija između odgajatelja i roditelja, uz to roditelji i odgajatelji putem ovih aplikacija mogu razmjenjivati fotografije, videozapise te glasovne zabilješke. Većina ovih aplikacija ima mogućnost kreiranja grupa odnosno grupnih razgovora, u kojima primjerice može biti odgajatelj i roditelji odgojne skupine što omogućava odgajatelju da istovremeno komunicira sa svim roditeljima te odgojne skupine.

3.3.3 Uključivanje roditelja u tvorbu kurikulumuma

Oblici kurikulumuma vrtića se razlikuju od ustanove do ustanove, odnosno kurikulum jedne ustanove se oblikuje zavisno o njenom kulturološko tradicijskom okruženju. Kako bi se pravilno kreirao kurikulum potrebno je obratiti pažnju na sve čimbenike koji utječu na odgojno-obrazovni proces. Dječji mikrosustav sastoji se od obiteljskog okruženja, pa tako ima smisla da sami roditelji budu primarni partneri u ostvarivanju ciljeva odgojno-obrazovnog procesa, što zauzvrat nameće kako je partnerstvo s roditeljima obavezan korak kod kreacije modernog kurikulumuma (Jukić, 2015).

Partnerskim odnosom s roditeljima dolazi do kreiranja boljeg kurikulumuma, obzirom da roditelji mogu procijeniti djetetovo ponašanje kod kuće, koje se možda razlikuje od onoga u vrtiću, te to zabilježiti i dokumentirati raznim načinima te na taj način mogu pomoći odgajatelju da bolje razumije ciljeve takvog ponašanja kod djeteta.

Roditelji se uključivanjem u kurikulum osjećaju korisnije i efikasnije za njegov daljnji rast i razvoj. Sudjelovanje roditelja u kurikulumu moguće je ostvariti na razne načine kao što su: aktivnim sudjelovanjem u djetetovim aktivnostima, sudjelovanjem u pripremi vrtićkih izleta, predstavljanjem vlastite profesije i sl.

3.3.4 Video i foto dokumentacija

Foto i video dokumentacija omogućuje da roditelji dobiju uvid u način na koji njihovo dijete provodi vrijeme u vrtiću što zauzvrat poboljšava kvalitetu suradnje između roditelja i odgajatelja.

3.4 Pasivna i aktivna uključenost roditelja

Podjelu suradnje, osim na tradicionalne i suvremene oblike možemo podijeliti i po uključenosti i doprinosu roditelja. Prema paradigmatom pristupu suradnji razlikujemo dvije vrste suradničkih odnosa (Višnjić Jevtić, 2018):

- Odnosi u kojima roditelji imaju pasivnu ulogu
- Odnosi u kojima roditelji preuzimaju aktivnu ulogu

U svrhu pružanja mogućnosti roditeljima za preuzimanje aktivne uloge u suradnji s ustanovom, preporučljivo je promijeniti suradnju razvijanjem oblika suradnje u kojima se prihvaćaju roditeljski doprinosi i znanja.

Tablica 1. prikazuje podjelu oblika suradnje roditelja i odgajatelja s obzirom na ulogu u koju u njemu imaju roditelji.

Tablica 1. PODJELA OBLIKA SURADNJE RODITELJA I ODGAJATELJA S OBZIROM NA ULOGU KOJU IMAJU RODITELJI.

ULOGA RODITELJA	AKTIVNOSTI
PASIVNA	Pisana komunikacija Obavijesti Glasila Pisma Dnevници Izvještaji o napretku Roditeljski sastanci Radionice za roditelje Individualni razgovori s roditeljima Razgovori prilikom dolaska/odlaska Dani otvorenih vrata
AKTIVNA	Komunikacija preko suvremene tehnologije E – portfolio Elektronička pošta SMS Mobilne aplikacije Društvene mreže Druženja djece i odraslih Boravak roditelja u odgojnoj skupini Posjete domovima djece Sudjelovanje u tvorbi kurikuluma Sudjelovanje u radu upravljačkih tijela

4. Partnerstvo

Pojam partnerstvo (u rječniku stranih riječi) interpretira se kao sudionik, suučesnik, suigrač, sudrug, suvlasnik, kompanjon, suradnik itd. (Klaić, 1979. prema Ljubetić 2012.)

Ljubetić (2014) partnerstvo određuje kao najvišu razinu suradničkih odnosa pojedinca iz obiteljske zajednice i vrtića usmjerenih na postizanje zajedničkog cilja, a koji se odvijaju u određenom kontekstu i imaju određeno vrijeme trajanja.

Autorica Petrović-Sočo opisuje partnerstvo kao zajedničku odgovornost oba čimbenika za odgoj djeteta te ukazuje na otvorenu i dvosmjernu komunikaciju odgajatelja i roditelja s naglaskom na dobrobit djeteta.

Prema Milanović (2014) partnerski odnos odgajatelja i roditelja podrazumijeva prije svega objektivnost i sposobnost za razmjenu informacija, izuzetnu toleranciju i odgovornost te veliko povjerenje.

Osnovni uvjet ostvarivanja kvalitetnog partnerskog odnosa su međusobno poštovanje i uvažavanje, ravnopravnost, aktivno slušanje, dvosmjerna komunikacija, odgovornost te želja, energija i vrijeme sudionika uloženi u postizanje zajedničkog cilja, ali i niz drugih vrlo osobnih doživljaja pojedinca u partnerskom odnosu.

Odrednice partnerstva:

- Poštenje
- Poštovanje
- Vjerovanje
- Otvorenu komunikaciju
- Fleksibilnost
- Aktivno slušanje
- Dijeljenje informacija
- Neosuđivanje

(Ljubetić, 2014)

Kategoriziranjem ovih elemenata, dobivene su „tri dimenzije partnerstva“ koje ga oblikuju: jednakost, poštovanje i stil komunikacije (Dunst i Trivette, 2010, prema Ljubetić, 2014).

Prema Pašalić Kreso (2004) postoji jasna razlika između pojmova partnerstvo i suradnja. Ističe kako suradnja održava samo formalne odnose koji ne mogu donijeti kvalitetne promjene koliko god bili česti, osim ako se komunikacija odgojno-obrazovne ustanove i obitelji ne postavi na bitno drukčije osnove i ne promjeni se. Neophodno je promijeniti odnos prema djetetu, točnije percepciju njegove uloge i dobrobiti.

Buljubašić-Kuzmanović i Lukaš (2015) razliku između suradnje i partnerstva određuju na način da se suradnički odnosi najčešće temelje na formalnim i površnim odnosima te uključenosti, dok partnerstvo na posvećenosti.

Autorica Ljubetić (2014) govori o temeljnom obilježju suradničkih odnosa odnosno hijerarhiji odnosa, čime ustanova zauzima viši položaj u odnosu na obitelj, što ukazuje na neravnopravnost partnera u odnosu.

Tablica 2. Prikazuje temeljne razlike između suradnje i partnerstva odgojno-obrazovne ustanove i roditelja (Ljubetić 2014). Na osnovi analiziranih razlika, vidljivo je kako je partnerstvo viši stupanj suradnje premda sadrži topliji i bliži odnos odgajatelja i roditelja te njihovu veću uključenost.

Tablica 2. RAZLIKA IZMEĐU SURADNJE I PARTNERSTVA OBITELJI I ODGOJNO-OBRAZOVNE USTANOVE

Čimbenici	Suradnja obitelji i odgojno-obrazovne ustanove	Partnerstvo obitelji i odgojno-obrazovne ustanove
Roditelji	Percipiraju se kao „druga strana“ u odgoju djece	Percipiraju se kao prvi „učitelji“ svoje djece
	Povremeno se uključuju u aktivnosti ustanove	Uključeni su u sve aktivnosti ustanove
	Nedostatno informirani o svojim pravima/obavezama u svezi partnerstva s ustanovom	Dobro informirani o svojim pravima/obavezama u svezi partnerstva s ustanovom
	Dolaze u ustanovu po pozivu i/ili u točno određeno vrijeme (npr. dovođenje i odvođenje djece iz dječjeg vrtića)	Dobrodošli su u ustanovu bez ograničavanja vremena boravka u njoj
Odgojno-obrazovno osoblje (odgajatelji/učitelji/stručni suradnici)	Nedostatno osposobljeni tijekom formalnog obrazovanja za izgradnju partnerskih odnosa s obiteljima Pomanjkanje interesa za unaprjeđivanje kompetencija u području partnerstva	Osviješteni i informirani o važnosti te kvalitetno osposobljeni za izgradnju partnerskih odnosa s obiteljima Pojačani interes za unaprjeđivanje kompetencija u području partnerstva
Ciljevi/zadaci/interesi	Pojedinačni, jednosmjerni interesi „dvaju strana“	Opći, posebni, dvosmjerni, u fokusu djeteta i njegova dobrobit
Senzibilitet odgojno-obrazovnog osoblja	Nedostatno senzibilizirani za potrebe obitelji	Izrazito senzibilizirani za potrebe obitelji
Odnosi	Hijerarhijski pozicionirani – roditelji imaju niži rang u odnosu na odgojno-obrazovno osoblje u ustanovi	Ravnopravni – roditelji partneri odgojno-obrazovnom osoblju u ustanovi
Komunikacija	Rijetka, nedostatno otvorena, površna i gotovo u pravilu javlja se s pojavom teškoća u djetetovu učenju i/ili ponašanju	Kontinuirana, otvorena, iskrena, podržavajuća, ravnopravna
Inicijativna	U pravili, inicijativu ima ustanova	Inicijativa je obostrana i nadopunjujuća
Motivacija	Niska razina intrinzične motiviranosti za izgradnju partnerstva; suradnja najčešće „prigodničarska“ (teškoće s djecom, financijska pomoć, obaveze prema ustanovi)	Visoka razina intrinzične motiviranosti za izgradnju i unaprjeđivanje partnerskih odnosa na svim poljima odgojno-obrazovnog rada
Aktivnosti obitelji i ustanove	Najčešće usmjerene na informiranje o djetetovu postignućima; instruiranje roditelja za pružanje pomoći djetetu oko domaćih zadataka	Aktivno sudjelovanje u izgradnji kurikuluma ustanove (planiranje, zajednički rad, evaluacija)
Obitelj-ustanova-lokalna zajednica	Percipiraju se kao odvojeni sustavi koji autonomno funkcioniraju i samo povremeno i po potrebi surađuju	Percipiraju se kao međusobno povezani sustavi u stalnoj interakciji i međudjelovanju

5. Izazovi u suradnji

Partnerstvo se smatra najpoželjnijim oblikom odnosa, iako postoje moguće zapreke. U partnerskom se odnosu na odgajatelje i roditelje gleda jednako, odnosno kao na stručnjake. Roditelje se gleda kao stručnjake u odgajanju i poznavanju svog djeteta, a na odgajatelje se gleda kao stručnjake u profesionalnom kontekstu (Hornby, 2011).

Autorica Višnjić-Jevtić (2018) navodi kako autori Granata, Meiri i Rizzi (2016) smatraju kako različiti čimbenici predstavljaju barijere u uspostavljanju suradničkog odnosa:

- Strukturalni čimbenici (vrijeme i modaliteti suradnje)
- Kulturalni čimbenici (obiteljska kultura i kultura odgojno-obrazovne ustanove)
- Interpersonalni čimbenici (predrasude i stereotipi prema obiteljskoj kulturi, klasi i podrijetlu)

Strukturalni čimbenici obično ovise o vremenskim ograničenjima. Od strane roditelja zapreka je u tome što odgajatelji ne izdvoje dovoljno vremena kako bi im prenijeli informacije o njihovom djetetu, dok odgajatelji vide najveću prepreku u neodazivanju roditelja. Krizne situacije se ne ubrajaju u ove prepreke, već isključivo one koje pogoduju uspostavljanju partnerskih odnosa.

Kulturalni čimbenici određeni su obiteljskom kulturom i kulturom odgojno-obrazovne ustanove. Yahya (2016) navodi kako pojam kulturnog kapitala može utjecati na suradničke odnose roditelja i odgajatelja, naročito u očekivanjima između odgoja i obrazovanja djece. Roditeljska očekivanja od odgojno-obrazovne ustanove definira obiteljska kultura. Yahya (2016) propituje igru kao temelj učenja djece u odgojno-obrazovnim ustanovama u odnosu na roditeljska očekivanja u aspektu nivoa obrazovanja u kojima bi roditelji igru nadomjestili ozbiljnijim aktivnostima za koje smatraju da pogoduju akademskom uspjehu.

Interpersonalni čimbenici određeni su emocijama, stavovima i osobnošću učesnika suradničkih odnosa. U slučaju kada roditelji i odgajatelji nisu spremni preispitati vlastite vrijednosne sustave, oblik suradničkog odnosa počinju određivati predrasude i stereotipi o društveno-kulturnoj zajednici (Keys Adair, 2016 prema Višnjić Jevtić, 2018). Usprkos okružju isticanja suradničkih odnosa između odgajatelja i roditelja, one su sastavni dio kulture odgojno-obrazovnih ustanova. Miretzky (2004) preispitujući ulogu roditelja u tim odnosima, naziva ih nejednakim interakcijama, zbog toga što na aktivnostima planiranim i pripremljenim od strane odgajatelja oni sudjeluju kao posjetitelji.

Time dolazi o isticanja odgajateljske nadmoći nad roditeljima što dovodi do osporavanja roditeljskog znanja. Ustanove obiteljske zajednice često percipiraju kao homogene pritom osporavajući posebnost i identitet koje posjeduje svaka obiteljska zajednica. Takvim generaliziranjem dolazi do pojave stereotipa vezane uz roditeljske uloge, te sudjelovanja roditelja u odgojno-obrazovnim aktivnostima. Shodno tome od iznimne je važnosti svaku obitelj percipirati kao zasebnu jedinku sa svojim različitostima koje treba poštovati.

U pravilu odnos odgajatelja i roditelja treba biti profesionalan što bi značilo da u tom odnosu nisu prisutne emocije poput ljutnje, straha i ljubomore koje mogu biti snažna barijera kvalitetne međusobne suradnje. Gestwicki (2016) stavlja naglasak na prisutnost straha od tuđih uloga, odnosno od gubitka položaja u odgojno-obrazovnom procesu. Također može biti prisutan osjećaj nepovjerenja, koji je produkt prijašnjih negativnih iskustava s odgojno-obrazovnim ustanovama. Znanstvenici (Rockwell, Andre i Hawley, 2010, Spratt, 2011, Gestwicki, 2016) ukazuju kako je vlastito iskustvo ključan faktor u procesu realizacije kvalitetne suradnje.

Smatra se kako i osobnost sudionika može biti zapreka suradnji odnosno introvertnost i ekstrovertnost osobe. Pretpostavka je kako će introvertne osobe teško uspostaviti i održati suradnju, dok ekstrovertne osobe nailaze na poteškoće u očuvanju odnosa koji se temelji na jednakopravnom sudjelovanju.

Neizostavno je da se tijekom suradnje pojavljuju konfliktne situacije, što u principu ne utječe na kvalitetu suradnje, već najveći utjecaj na kvalitetu ima način kojim se taj konflikt rješava. Kod osoba koje konfliktnu situaciju gledaju kao sastavni dio svakog odnosa dolazi do rješenja bez narušavanja suradničkog odnosa, dok kod osoba koje su sklone izbjegavanju sukoba dolazi do izostanka suradnje (McAllister Swap, 1993).

Liontos Clarke i sur. (2010), prema Ljubetić (2014) spominju tri kategorije izazova koje tvore prepreku izgradnji kvalitetnog odnosa obitelji i ustanove:

- Interpersonalni izazovi
- Logistički izazovi
- Izazovi na razini sustava

Interpersonalni izazovi vežu se uz osobnost odgajatelja i roditelja, a ovise o njihovim stavovima i percepciji kvalitetnog odnosa. Nezadovoljstvo kod roditelja može uzrokovati način na koji se postupa prema njihovom djetetu (npr. nedostatak pažnje ili stigmatizacija zbog različitosti u kulturi, jeziku i sl.). Nerijetko roditelji podcjenjuju svoju ulogu u djetetovom napredovanju, te stoga gube želju za građenjem odnosa s odgajateljem ili prestanu pokazivati inicijativu, do toga dolazi iz više razloga kao što su: nejasnost naputaka za pružanje podrške djetetovu učenju i razvoju, jezične i kulturne prepreke, nedostatak roditeljskih vještina. Odgajatelji se isto kao i roditelji mogu naći u sličim izazovima nerazumijevanja, npr. neshvaćanje načina na koji roditelj podržava svoje dijete, ne gledanje na različitosti kao na prednost, strah od kritika prema radu s djecom i/ili roditeljima, niska očekivanja roditelja zbog njihovog socijalno-akademskog statusa, strah od stereotipa i konflikta. Navedene prepreke su uobičajeni razlozi radi kojih se odgajatelj distancira od obitelji, čime se smanjuju prilike za razmjenu informacija i susrete, što otežava uspostavu kvalitetnog odnosa.

Logistički izazovi postoje i kod roditelja i kod odgajatelja, a uglavnom se svode na ograničenost vremenom. Čest problem kod roditelja je usklađivanje obiteljskih sa vrtičkim i poslovnim obavezama. Istovremeno odgajatelji su pod pritiskom zbog sve većeg obujma posla, administrativnih i profesionalnih obaveza unapređivanja aktivnosti i sl. Stoga im je izazov pravovremeno reagirati na obiteljske potrebe i organizirati aktivnosti u ustanovi nakon rada s djecom. Sukladno svim navedenim ograničenjima kvalitetnu suradnju moguće je ostvariti prilagodbom, dogovorom i pregovaranjem između roditelja i odgajatelja.

Izazovi na razini sustava javljaju se u obliku nedostataka obiteljski orijentiranih administrativnih politika što među ostalim može biti zapreka formiranju kvalitetnog odnosa ustanove i obitelji. Često istaknut nedostatak za odgajatelje je manjak prilika za profesionalni napredak i unapređenje kompetencija za uspostavu odnosa s roditeljima (Clarke i sur., 2010).

Istraživanja Ljubetić i Tabain (2009) pokazuju da postoji nedostatak stalnog stručnog usavršavanja odgajateljskih kompetencija koje su potrebne za uspostavljanje partnerstva s roditeljima. Manjak financijske potpore tog pedagoškog segmenta također predstavlja izazov za kvalitetniju suradnju, kako radi psihološkog aspekta tako i zbog manjka sredstava za suvremeni pristup izvođenju aktivnosti.

Izostanak specifične edukacije te stalne logističke potpore u slučajevima obitelji iz kulturno i jezično različitih područja, također predstavlja izazov kojeg je potrebno rješavati sustavnim pristupom. Radi izostanka tih kompetencija odgajatelji često odustaju od komunikacije s takvim obiteljima.

5.1 Izazovi za vrijeme pandemije COVID-19 u Hrvatskoj

Prizor ranog odgoja i obrazovanja u Hrvatskoj je jedinstven, jer nije obavezan osim obveznog predškolskog programa za djecu od 6 do 7 godina. Međutim, javna percepcija često prikazuje odgojno-obrazovnu ustanovu prvenstveno kao sredstvo za olakšavanje radnih obveza roditelja. Ova percepcija, iako djelomično točna, nije u potpunosti usklađena s temeljnim ciljem osiguravanja dobrobiti djece.

Kada je izbila pandemija COVID-19, odgojno-obrazovni sustav u Hrvatskoj suočio se s izazovima bez presedana. Pandemija je pokrenula zatvaranje institucija, potaknuvši rad na daljinu i promjene u obiteljskoj dinamici. Odgovor na pandemiju istaknuo je razlike u online obrazovanju i nedostatak službene podrške za odgojno-obrazovne ustanove. Rezultat je bio raznolik krajolik improviziranih rješenja odgajatelja, od komunikacijskih platformi do online vrtića.

Pitanja kao što su digitalna izloženost, digitalne kompetencije nastavnika i dobrobit nastavnika pojavila su se kao središnje točke. Nepostojanje službene potpore istaknulo je ulogu intrinzične motivacije među odgajateljima u organiziranju aktivnosti. Izazovi su se proširili i na roditelje, koji su morali usklađivati s radom od kuće, istovremeno osiguravajući obrazovanje i dobrobit djece.

Godinu dana kasnije, vrtići rade, ali to donosi nove izazove. Okolina koja je trebala biti poticajna, puna mogućnosti za igru i učenje postala je opremljena samo materijalima koji se smiju dezinficirati. Stoga su labavi dijelovi ili prirodni materijali zabranjeni baš kao i mekane igračke za maženje. Nedostatak igračaka i drugog stimulativnog materijala može dovesti do istraživanja novih igara i iskustava novih strategija učenja u suradnji s vršnjacima. Nažalost, igru s vršnjacima treba organizirati tako da se izbjegavaju bliski, fizički kontakti, a odgajateljima je sugerirano da djecu uključe u aktivnosti koje daju mogućnost distanciranja. Jedan od odgajatelja pokušava objasniti nove situacije: Pojavljuju se novi izazovi. Roditelji nam ne govore da su zarazni i unatoč tome dovode djecu u vrtić. Na taj način je izgubljeno povjerenje koje smo gradili dugi niz godina. (Višnjic Jevtić 2021.)

Suradnja s roditeljima je zbog epidemioloških mjera svedena na minimum, a gubi se kontinuitet u skrbi i obrazovanju između obitelji i institucija. Ne postoji kontinuitet u odgojno-obrazovnom radu s djecom zbog čestih izostanaka i samoizolacije djece. Odgajatelji su preopterećeni i iscrpljeni zbog čestih bolovanja, a samim tim i zamjene bolesnih kolega. Rad u uvjetima COVID-a izazvao je nove izazove na više razina (Višnjić Jevtić, 2021).

Istraživanje „Izazovi partnerstva u ustanovama ranoga i preškolskoga odgoja i obrazovanja u vrijeme pandemije koronavirusa“ (Jurčević Lozančić, 2021) daje pregled situacije u Republici Hrvatskoj s ciljem analize kvalitete partnerstva i suradnje između odgajatelja i roditelja tijekom pandemije COVID-19. Istraživanje ispituje jesu li sociodemografski čimbenici odgajatelja, kao što su godine radnog iskustva, godine rada u struci i stručne spreme, povezani s različitim aspektima kvalitete partnerstva. Predložene hipoteze uključuju procjenu sposobnosti odgajatelja u održavanju partnerstva tijekom pandemije, korelacije između kvalitete partnerstva i godina iskustva i kvalifikacija odgajatelja te razlike u procjeni komunikacije digitalnih medija među odgajateljima s različitim razinama radnog iskustva.

Istraživanje (Jurčević Lozančić, 2021) navodi sljedeće izazove u suradnji odgojno-obrazovne ustanove i roditelja:

Različite tehnološke kompetencije: Različite razine tehnoloških vještina, obrazovanja i pristupa resursima roditelja mogu predstavljati izazove u učinkovitom uključivanju u digitalnu komunikaciju i vrtić na daljinu s odgajateljima.

Potreba za podrškom zajednica: Roditelji, unatoč poteškoćama, traže podršku svojih zajednica kako bi osigurali kvalitetno obrazovanje za svoju djecu, posebno u vrijeme fizičkog distanciranja i izolacije uzrokovane pandemijom.

Pokretanje društvenih veza: Odgajatelji igraju ključnu ulogu u pokretanju i održavanju društvenih veza između djece, roditelja i njih samih u obiteljskom okruženju. Otvorena komunikacija i dijalog naglašeni su kao važni elementi u postizanju ovog cilja.

Važnost strukturiranih aktivnosti: Strukturirane, stabilne i predvidljive svakodnevne aktivnosti, kako u obrazovnim ustanovama tako i u obiteljima, ključne su za pozitivan razvoj djeteta i otpornost obitelji. Potrebna je kompetentnost odgajatelja za održavanje partnerstva i bavljenje pedagoškim aktivnostima.

Uključivanje i uvažavanje razlika: Odgajatelji se moraju usredotočiti na uključivanje, uvažavanje razlika i promicanje sudjelovanja djece, roditelja i odgajatelja. Naglašeno je stvaranje ritma zajedništva i razvijanje partnerskih odnosa temeljenih na kvalitetnim odnosima.

Izazovi za djecu s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama: Odgajatelji trebaju aktivno uključiti i podržati djecu s posebnim obrazovnim potrebama. Individualne vrijednosti, vještine i interesi svakog djeteta ključna su razmatranja.

Uključenost roditelja u vrijeme igre: Uključenost roditelja u aktivnosti, posebno u vrijeme igre, ključna je za razvoj djeteta. Odgajatelji bi trebali pomoći roditeljima organizirati kvalitetno vrijeme s djecom, poticati smislene interakcije i iskustva učenja.

Utjecaj uključenosti roditelja na razvoj djece: Prethodne studije pokazale su da uključenost roditelja, pozitivno potkrepljenje, sudjelovanje u aktivnostima i redovita komunikacija između roditelja i odgajatelja pozitivno utječu na ishode u ranom djetinjstvu.

Društvenokulturni pristup partnerstvu: Naglašen je sociokulturološki pristup koji od odgajatelja zahtijeva blisku suradnju s obiteljima, preispitivanje stereotipa i pronalaženje učinkovitih strategija za razvoj partnerstva. Pozitivne interakcije između roditelja i odgajatelja stvaraju sigurno i ugodno okruženje za djecu.

Uključivo obrazovanje: Kvalitetna skrb u ranom djetinjstvu i predškolska ustanova pridonosi emocionalnom, socijalnom i intelektualnom razvoju, što je od koristi djeci s teškoćama u razvoju i bez njih. Odgajatelji moraju biti osjetljivi, kompetentni i motivirani za uspostavljanje autentičnih partnerstava koja podržavaju obitelji i stvaraju prilike za angažman.

5.2 Stavovi odgajatelja koji obeshrabruju suradnju i potporu

Ljudi suočeni s problemom rješavaju ga ili aktivnim suočavanjem ili zanemarivanjem uslijed uvjerenja kako je taj problem nerješiv. U odgajateljskom poslu najčešća prepreka javlja se u komunikaciji s roditeljima, dok se sporadično javlja prepreka kod rada s djecom ili u komunikaciji s drugim stručnim djelatnicima vrtića.

Najčešće nepovoljan stav prema roditeljima i dvojba u postojanje rješenja nekog problema temelji se na tome što odgajatelj vjeruje o sebi i roditeljima u danoj situaciji te na očekivanja koja odgajatelj ima od suradnje s roditeljima.

Ta vjerovanja i očekivanja uglavnom potiču iz odgajateljskog iskustva (vlastitog ili tuđeg) odnosno o ne/uspjesima u rješavanju dosadašnjih situacija vezanih uz roditelje.

Najveći utjecaj na motivaciju odgajatelja za postizanjem partnerskog odnosa ima odgajateljski stav. Iz njegova stava proizlazi prosudba roditeljske spremnosti za zajedničku akciju te procjena o jednakosti ciljeva roditelja i odgajatelja te procjena razine osobne kompetencije u rješavanju problema. Odgajatelji koji su za vrijeme svog rada imali negativna iskustva s roditeljima mogu steći obeshrabrujuće stavove. Ti stavovi nerijetko ostaju trajni te utječu na način ophođenja prema roditeljima. Iz tako negativnog stava često proizlaze sukobi ili izbjegavanje kontakata pa je za očekivati da će odgajatelji s takvim stavom u problematičnoj situaciji ili izbjegavati suradnju s roditeljima ili se s njima sukobljavati.

Kako je sukob neprihvatljiv način rješavanja problema to za odgajatelja može imati drastične posljedice. Sukladno tome logično je zaključiti da će odgajatelj izbjegavati sukobe te radije izabrati ponašanje nižeg rizika npr. izbjegavanje suradnje s roditeljima. Negativan stav o roditeljima podrazumijeva misli i vjerovanja koja otežavaju djelovanje ka zajedničkom cilju i pogoršavaju odnos prema roditeljima. Ovakav stav najčešće ne donosi iznenađenja ni rizike no takvim pristupom nije moguće doći ni do rješenja problema.

Ključni čimbenici koji imaju utjecaj na odgajateljsko ponašanje su emocije i negativne misli, može se dogoditi kako one utječu na izvršavanje odgajateljske radne uloge (zadovoljavanje potreba djeteta) kao i na dodatne postupke koje odgajatelj može a i ne mora izvršiti (npr. savjetovanje roditelja). „Gledanje“ na problem kroz prizmu negativnih misli i stavova može dovesti do neprepoznavanja pravog problema i „krivljenja“ realnosti. Ignoriranje ili minimaliziranje činjenica bitnih za rješenje problema dovodi do „iskrivljene“ realnosti što nikako ne pridonosi dobrobiti djeteta.

Stavovi odgajatelja koji ga obeshrabruju za suradnju s roditeljima (prema izjavama odgajatelja iz dječjeg vrtića Jarun u Zagrebu 1996):

- Odgajateljev stav o sebi, svom profesionalnom položaju i ulozi
 - Odgajateljeva percepcija o tome kako ga roditelji vide i o njihovim očekivanjima
 - Odgajateljev stav prema roditeljima
 - Odgajateljev stav prema sebi i roditelju u problemskoj situaciji
- (Gabelica Šupljika, 1997)

6. Ključ uspješne suradnje

Autori Albright i Weissberg 2010 (prema Ljubetić 2014) navode četiri osnovna čimbenika za uspješno partnerstvo:

- Dijete u fokusu
- Konstruktivnost
- Jasnoća i konkretnost
- Kontinuitet

6.1 *Dijete u fokusu*

Razgovori koji su usredotočeni na djecu kod roditelja povećavaju odgovornost i upućuju na kvalitetu veze obitelji i djeteta. Iako roditelje najviše zanimaju odabrane informacije o vlastitoj djeci, ne smije se umanjivati važnost informiranja roditelja o kurikulumu i aktivnostima ustanove. (Hiatt-Michael 2001). Roditelji kada su upoznati s načinom na koji djeca unapređuju svoje vještine i potencijale lakše prepoznaju i ohrabruju dječji napredak. Uspostavljanjem naglaska na dijete i njegovu dobrobit umanjuje mogućnost pojave straha od osobnog prosuđivanja i ocjenjivanja od strane odgajatelja kod roditelja. Tema razgovora odgajatelja i roditelja o djetetu ne mora nužno biti pozitivna, već je ključno da se jasno i argumentirano prikažu djetetove snage i slabosti kako bi takvi razgovori doveli do holističkog i ujednačenog shvaćanja djeteta. Takvim dijeljenjem informacija roditelji stvaraju osjećaj prihvaćenosti, važnosti i ravnopravnosti.

6.2 *Konstruktivnost*

Zbog mogućnosti neupućenosti roditelja, odnosno ako ne znaju adekvatno nagraditi ili popraviti djetetovo ponašanje, od izrazite je važnosti da komunikacija bude dvosmjerna i konstruktivna te da srž komunikacije bude unapređivanje i razvoj djeteta. Korištenje nedvosmislenog i rješenju usmjerenog jezika kod roditelja rezultira pozitivnim stavom prema djetetu i roditeljskoj ulozi. Ovaj način komunikacije ne ostavlja roditeljima prostor negativne interpretacije komentara. Konstruktivnom razmjenom informacija ostvaruje se kvalitetna rasprava kako između odgajatelja i roditelja tako i između obitelji i djeteta. Odgajatelj kroz konstruktivnu komunikaciju pokazuje roditeljima kako da istu vrstu komunikacije primjene sa svojim djetetom.

6.3 Jasnoća i konkretnost

Razumljivi naputci i smislene strategije će obiteljima biti od najveće koristi pri promoviranju djetetovog učenja i prosocijalnog ponašanja. U suvremeno doba kada roditelji radi raznoraznih životnih obaveza nemaju na raspolaganju količinu vremena koja bi bila poželjna za provođenja vremena s djecom, poželjno je da se u odgoju koristi što manje pretpostavki i nagađanja. Lako razumljiv jezik uz što jednostavniju poruku i konkretnom uputom omogućit će roditeljima da budu što efikasniji u svom djelovanju prema djetetu. Jasnoća i konkretnost, također mogu smanjiti mogućnost pojave prepreka čija se pojava očekuje zbog razlika u obrazovanju između odgajatelja i roditelja. Za uspostavu uspješne suradnje bitno je da odgajatelji što više koriste elemente ovakvog načina komunikacije.

6.4 Kontinuitet

Poželjno je da odgajatelj ostvaruje kontinuiranu komunikaciju i učestalu razmjenu informacija što dovodi do uspostavljanja i održavanja uključenosti roditelja u djetetov razvoj i učenje. Jedna od ključnih osobina odgajatelja jest proaktivnost, poželjno je da odgajatelj proaktivno potiče razgovor s roditeljima ne samo za vrijeme trajanja pedagoške godine, već i tijekom čitavog odgojno-obrazovnog perioda. Uz pomoć kontinuiteta nastaje timsko okruženje te se naglašava važnost međusobne suradnje.

6.5 Obostrano poželjne vještine

Weissberg i sur. (2015) navode pet grupa vještina za koje tvrde kako je njihov razvoj moguć istovremeno i u obitelji i u odgojno-obrazovnoj ustanovi:

- Samosvjesnost
- Samoupravljanje
- Socijalna svjesnost
- Vještine odnosa
- Odgovorno donošenje odluka

Navedene vještine odlično su polazište za izradu programa koji mogu pomoći odgajateljima, roditeljima i djeci da osvijeste važnost razvijanja spomenutih vještina. Kod jednake uključenosti roditelja i odgajatelja u djece se povećava vjerojatnost razvijanja ovih vještina koje su temeljne za sreću i uspjeh u životu pojedinca.

6.6 Ključni faktor za uspostavu zdravih odnosa

Kvalitetu međusobnih odnosa dvaju ili više osoba određuju njihova osobna i afektivna svojstva kao i kakvoća njihove međusobne interakcije. Temeljne odlike zdravih odnosa na relaciji obitelj-ustanova su: međusobno povjerenje, obzirnost, osjetljivost i ravnopravnost, izostankom jednog od ovih elemenata dolazi do sprječavanja izgradnje i/ili održavanja poželjnog odnosa između odgajatelja i roditelja (Ljubetić, 2014).

Povjerenje se učestalo ističe kao najključniji element u međuljudskim vezama (Ammeter i sur., 2004). U slučaju kada odgajatelj stekne povjerenje roditelja, roditelji se lakše uključe u vrtičke aktivnosti, te pokazuju veći angažman prema svom djetetu (Dunsmuir i sur., 2004). Također pokazuju veći prag tolerancije prema negativnim događajima, te su skloniji opraštanju (Clarke i sur., 2010). Dunsmuir i sur. (2004) navode kako je za razvoj povjerenja u međuljudskim vezama potrebno vrijeme te niz kontinuirano ponovljenih pozitivnih interakcija. Tokom vremena dolazi do toga da izgrađeno povjerenje prelazi u vjeru u drugog sudionika, te se time javlja emotivna sigurnost osoba u odnosu.

Za izgradnju relacijskog povjerenja postoje četiri ključna čimbenika (Clarke i sur. 2010):

- Poštovanje
- Kompetencija
- Obzirnost prema drugima
- Integritet

Premda su navedeni čimbenici nezaobilazni za izgradnju povjerenja, postoji još jedan čimbenik koji se nameće kao obavezan za razvoj povjerenja, a taj čimbenik je odgovornost. Pouzdanost pojedinca u izvršavanju zadataka očekivanih od njegove uloge jest odgovornost, te se upravo kroz nju ostvaruje razvoj i učvršćivanje povjerenja (Dunsmuir i sur., 2004).

Obzirnost kada se spominje u kontekstu zdravih interpersonalnih veza promatra se kao ključan element. Podrazumijeva samoinicijativnu pomoć koja može tražiti malo samoodricanja. Obzirnost je često uvjetovana empatijom pojedinca.

Osjetljivost se značajno ističe u multikulturalnim okruženjima. Veliki broj djece dolaskom u školski sustav sa sobom donose socijalne, kulturne, povijesne i jezične posebnosti što nameće kako je razumijevanje tih posebnosti neizostavno u stvaranju ugodne okoline za rast i razvoj (Clarke i sur., 2010). Nadalje, autorica Ljubetić (2014) navodi kako uz spajanje različitih školskih i obiteljskih kultura odnos obitelj-ustanova ostvaruje novu kvalitetu interakcije.

Ravnopravnost uz dosad nabrojane čimbenike, također određuje zdravlje odnosa obitelji i ustanove. U praksi ovaj čimbenik nerijetko izostaje što pogoduje nastanku sukoba između obitelji i ustanove. Disbalans moći i autoriteta u odnosu obitelj-ustanova potiče neslaganje (Lake i Billingsley, 2000). Kako u takvim slučajevima često dolazi do borbe za moć, temeljni fokus odnosa obitelji i ustanove (interes djeteta) gubi svoj prioritet.

7. Zaključak

Suradnja roditelja i odgajatelja u predškolskom odgoju ključna je za cjeloviti razvoj predškolske djece. Međutim, ovo se partnerstvo ponekad može suočiti s izazovima koje treba riješiti kako bi se osigurali najbolji ishodi za dijete. Najčešći izazovi s kojima se susreću roditelji i odgajatelji su: interpersonalni izazovi, logistički izazovi te izazovi na razini sustava. Dodatne poteškoće u komunikaciji i razvoju partnerskih odnosa javljaju se pojavom koronavirusa, kada dolazi do naglašavanja i otežavanja postojećih te do pojave novih izazova karakterističnih pandemiji. Rješavanje ovih izazova zahtijeva proaktivan pristup i roditelja i odgajatelja. Jasni komunikacijski kanali, redovito ažuriranje, osjetljivost na kulturne razlike i prepoznavanje zajedničkog cilja djetetovog sveobuhvatnog razvoja ključni su za uspjeh. Odgojno-obrazovne ustanove mogu olakšati suradnju kroz otvorene komunikacijske platforme, radionice za roditelje i nastojanja da se stvori inkluzivno i gostoljubivo okruženje koje potiče sudjelovanje roditelja.

Poticanje suradničkih veza kolektivna je dužnost svih sudionika uključenih u te interakcije. Istinski suradnički odnosi su oni koji doista unapređuju kulturu zajednice usredotočenu na dobrobit djece. Odgajatelji, u svom profesionalnom svojstvu, snose odgovornost za pokretanje i promicanje suradničkih veza, potičući na taj način aktivan angažman roditelja. Imajući na umu da su odnosi trajni napori, razvijanje vještina za suradnju i prepoznavanje njezinog značaja dosljedno se razvijaju. Ovaj proces naglašava njegovanje posebnosti svake osobe i priznavanje društvenog identiteta kojemu pripadaju.

Zaključno, evoluirajuća dinamika odgoja i obrazovanja u djetinjstvu zahtijeva od odgajatelja da se snađu u složenoj mreži izazova s kojima se današnje obitelji suočavaju. Poticanjem otvorene komunikacije, inkluzije, stabilnosti i značajne uključenosti roditelja, odgajatelji stvaraju cjelovito odgojno-obrazovno iskustvo koje ne samo da utječe na sadašnji razvoj djeteta, već i postavlja temelje za buduće uspjehe. U svijetu obilježenom nesigurnošću, uloga odgajatelja kao mosta između obitelji i odgojno-obrazovnih institucija postaje sve neizostavnija, osiguravajući da se potencijali svakog djeteta ostvare unatoč okolnostima.

LITERATURA

- 1) Ammeter, A. P., Douglas, C. R., Ferris, G. R., Goka, H. (2004). A social relationship conceptualization of trust and accountability in organizations, *Human Resource Management Review*, 14, 47-65.
- 2) Buljubašić-Kuzmanović, V., Lukaš, M. (2015). Suradnja i/ili partnerstvo obitelji i odgojno-obrazovne ustanove. U: Buljubašić-Kuzmanović, V. ; Simel, S. ; Gazibara, S., Rengel, K. (ur.). *Partnerstvo u odgoju i obrazovanju* (pp. 7-9). Osijek : Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku - Filozofski fakultet
- 3) Clarke, B. L., Sheridan, S. M., Woods, K. L., (2010). *Elements of healthy family – school relationships*. New York: Routledge.
- 4) Dunsmuir, S., Frederickson, N., Lang, J. (2004). Building home-school trust, *Educational and Child Psychology*, 21, 110-128.
- 5) Gabelica Šupljika, M. (1997). Stavovi odgojitelja koji obeshrabuju suradnju i potporu, *Pomozimo im rasti: priručnik za partnerstvo odgajatelja i roditelja u Programu psihosocijalne potpore djeci predškolske dobi*. Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske.
- 6) Gestwicki, C. (2016). *Home, School i Community Relations*. Boston: Cengage Learning.
- 7) Gluščić, J., Pustaj, M. (2008). *Roditelj, dijete, odgojitelj...* Jastrebarsko: Jasenka Gluščić (vlastita naklada).
- 8) Hiatt-Michael, D. B. (2001). Schools as learning communities: A vision for organic school reform, *School Community Journal*, 11(2), 113-127.
- 9) Jukič R. (2015). *Roditelji kao su konstruktori suvremenog kurikulumu: Partnerstvo u odgoju i obrazovanju*: Buljubašić-Kuzmanović, V., Simel, S., Gazibara, S., Rengel, K. (ur.). Filozofski fakultet Osijek
- 10) Lake, J. F. i Billingsley, B. S. (2000). An analysis of factors that contribute to parent school conflict in special education, *Remedial and Special Education*, 21, 240-251.
- 11) Jurčević Lozančić, A., Kudek Mirošević, J. (2021). Izazovi partnerstva u ustanova ranoga i predškolskoga odgoja i obrazovanja u vrijeme pandemija koronavirusa. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja*, 57(1), 128-144.
- 12) Ljubetić, M. (2012). *Partnerstvo vrtića, obitelji i škole – vježbe, zadaci, primjeri*. Školska knjiga

- 13) Ljubetić, M. (2014). Od suradnje do partnerstva obitelji, odgojno-obrazovne ustanove i zajednice. Element
- 14) Ljubetić, M., Tabain, S. (2009). Odnosi roditelja i djece rane i predškolske dobi – kako ih unaprjeđivati? U: Interdisciplinarni pristup učenju: put ka kvalitetnijem obrazovanju djeteta. / Vujičić, L.; Duh, M. (ur.). Rijeka: Grafika Zambelli, 165-175.
- 15) Maleš, D. (2012). Obitelj i obiteljski odgoj u suvremenim uvjetima. Dijete, vrtić, obitelj, 18, 13-15.
- 16) McAllister Swap, S. (1993). Developing Home - School Partnerships: From Concepts to Practice. New York: Teachers College Press
- 17) Milanović, M. (1997). Pomozimo im rasti: priručnik za partnerstvo odgajatelja i roditelja u Programu psihosocijalne potpore djeci predškolske dobi. Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske
- 18) Milanović, M., Gabelica Šupljika, M., Starc, B., Jukić Lušić, I., Pleša, A., Rajković, L., Šaravanja A., Šarić, Lj., Modrić, N., Dragojević, Z., Profaca, B., Žižak, A. (2014). Pomozimo im rasti. Priručnik za partnerstvo odgojitelja i roditelja. Zagreb: Tehnička knjiga
- 19) Miretzky, D. (2004). The communication requirements of democratic schools: Parent teacher perspectives on their relationships. Teachers College Record, 106 (4), 814 – 851.
- 20) Pašalić Kreso, A. (2004). Koordinate obiteljskog odgoja, Sarajevo, Jež.
- 21) Petrović-Sočo, B. (2007). Kontekst ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje- holistički pristup. Mali profesor.
- 22) Pleša, A., Šarić, Lj. (1997). Kutići za roditelje, Pomozimo im rasti: priručnik za partnerstvo odgajatelja i roditelja u Programu psihosocijalne potpore djeci predškolske dobi. Ministarstvo prosvjete i športa Republike Hrvatske.
- 23) Višnjić Jevtić, A. (2018). Suradnički odnosi odgajatelja i roditelja kao pretpostavka razvoja kulture zajednica odrastanja. U: A. Višnjić Jevtić, I. Visković (ur.) Izazovi suradnje - Razvoj profesionalnih kompetencija odgojitelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima (str. 77–110). Zagreb: Alfa
- 24) Visnjic-Jevtic, A. ., Varga Nagy, A. ., Ozturk, G. ., Şahin-Sak, İkbāl T. ., Paz-Albo, J., Toran, M., & Sánchez-Pérez, N. (2021). Policies and practices of early childhood education and care during the COVID-19 pandemic: Perspectives from five countries. Journal of Childhood, Education & Society, 2(2), 200–216. <https://doi.org/10.37291/2717638X.202122114>

- 25) Vladušić, I., Višnjić Jevtić, A. (2014). Online suradnja s roditeljima. U: I. Prskalo, A. Jurčević Lozančić, Z. Braičić (ur.) *Suvremeni izazovi teorije i prakse odgoja i obrazovanja*. Zagreb: Učiteljski fakultet
- 26) Vlahov, S. i Velan, D. (2015). Video i foto-dokumentacija u suradnji s roditeljima. *Zrno- časopis za obitelj i školu*, str. 118-119
- 27) Yahya, R. (2016). Bridging home and school: understanding immigrant mother's cultural capital and concerns about play – based learning. *Early years* 36 (4), 340 – 352.
- 28) Weissberg, R. P., Durlak, J.A., Domitrovich, C. E. i Gullotta, T. P. (2015). Social and emotional learning: Past, present, and future. U J. A. Durlak, C. E. Domitrovich, R. P. Weissberg i T. P. Gullotta (ur.), *Handbook of social and emotional learning: Research and practice*, str. 3-19. New York: The Guilford Press

Popis tablica

Tablica 1. PODJELA OBLIKA SURADNJE RODITELJA I ODGAJATELJA S OBZIROM NA ULOGU KOJU IMAJU RODITELJI	9
Tablica 2. RAZLIKA IZMEĐU SURADNJE I PARTNERSTVA OBITELJI I ODGOJNO- OBRAZOVNE USTANOVE	12

Izjava o izvornosti završnog rada

Izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.
